

NIEPORADNIK SOŁTYSA

wersja 1.0

made in Poland

NIEPORADNIK SOŁTYSA

Oddajemy w Państwa ręce publikację, która powstała w ramach Funduszu Inicjatyw Absolwentckich Programu Alumni, stanowiącego specjalną ofertę Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności adresowaną do absolwentów wszystkich edycji Programu Liderzy PAFW realizowanego przez Fundację Szkoła Liderów. Program Alumni powstał po to, by podtrzymywać więzi powstałe między liderami, umacniać środowisko ludzi zainteresowanych podnoszeniem swoich kompetencji, ułatwiać nawiązywanie współpracy wzmacniającej efektywność działań prowadzonych w lokalnych środowiskach oraz podtrzymywać związek uczestników Programu z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności.

Celem projektu było wypracowanie mini poradnika dla sołtysów (terminu sołtys używamy w odniesieniu do sołtyszek i sołtysów) z dobrymi radami, praktykami i kierunkami skutecznych działań. Zdajemy sobie sprawę, że zadanie to wymaga poświęcenia o wiele większej ilości czasu, dogłębnej analizy zagadnienia i wielu konsultacji, jed-

nakże naszym celem było wskazanie najważniejszych aspektów, tej także ważnej funkcji społecznej. Bycie sołtysiem w obecnych czasach to często prestiżowa funkcja, która wymaga wielu poświęceń, ale także ciągłego uczenia się i szukania rozwiązań. Z przeprowadzonego badania ankietowego, w którym udział wzięło blisko 140 sołtyszek i sołtysów z całej Polski, wyraźnie wynika, że w zdecydowanej większości więcej liderzy nie otrzymują żadnego wsparcia w postaci szkoleń i możliwości zdobywania wiedzy. Istnieją w sieci publikacje, które aspirują do miana poradnika. Czym więc różni się nasza publikacja od innych? Otóż została w całości wypracowana przez sołtysów, radnych i członków organizacji pozarządowych działających na terenach wiejskich. Dzięki temu mówimy o realnych wyzwaniach i próbach ich rozwiązywania na podstawie własnych doświadczeń. Zdajemy sobie sprawę, że w wielu aspektach nie odkrywamy Ameryki, ale intencją naszych działań było przede wszystkim wsparcie debiutujących sołtysów.

Są to coraz częściej ludzie bardzo młodzi, którzy nie byli przygotowywani do tej roli, a odpowiedzialność i oczekiwania jakie na nich spadły, mogą w początkowym okresie paraliżować. Dlatego mamy nadzieję, że nasza publikacja przyczyni się do skutecznego szukania rozwiązań i nowych dróg aktywizacji społeczności sołeckiej.

To były intensywne dwa dni warsztatów w sołectwie Wiązownica-Kolonia (gmina Staszów, powiat staszowski, województwo świętokrzyskie). Pod okiem doświadczonego trenera wypracowaliśmy podstawowe aspekty relacji funkcjonujących w sołectwie, gminie i powiecie, które mają realny wpływ na skuteczność pracy sołtysa. Wierzymy, że nasz wysiłek przyniesie korzyść innym sołtysom, szczególnie na początku ich społecznej misji. Dziękujemy za poświęcony czas i pełne oddanie podczas pracy

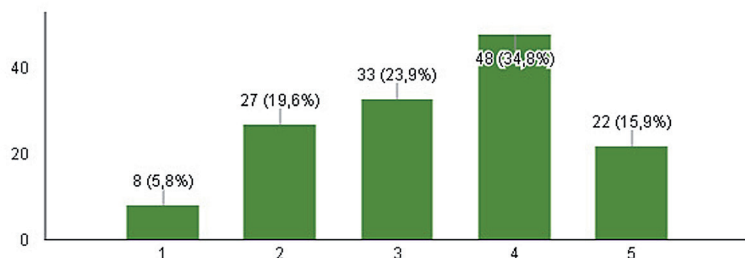
naszej grupie roboczej. Serdeczne podziękowania składamy również wszystkim, którzy włączyli się w uzupełnienie ankiety dla sołtysów. Badanie było przeprowadzone na terenie całej Polski w styczniu 2016 roku. Udział w ankiecie wzięło blisko 140 sołtysów i sołtysów, głównie z pierwszej i drugiej kadencji sołtysowania. Dziękujemy wszystkim osobom, które osobiście zaangażowały się w przeprowadzenie tej ankiety.

W pracy nad Nieporadnikiem oraz opracowaniem ankiety udział wzięli: Grażyna Jałgos-Dębska, Stanisław Baska, Krzysztof Tworek, Krzysztof Czesław Węgrzyniak, Krzysztof Skrzypek i Jacek Piwowarski – autor pomysłu i lider grupy. Ankietę w zdecydowanej większości opracował Robert Waraksa wiceprzewodniczący Komisji Gospodarki i Budżetu Rady Miejskiej w Olsztynku

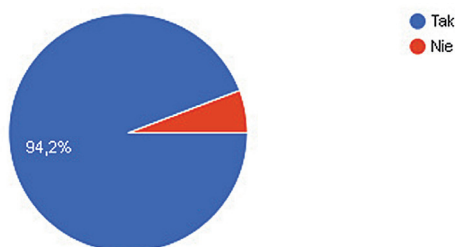
Stosujemy w naszej publikacji nazwę sołtys w odniesieniu także do sołtysów, bowiem blisko 40% sołtysów to kobiety.

WYNIKI ANKIETY

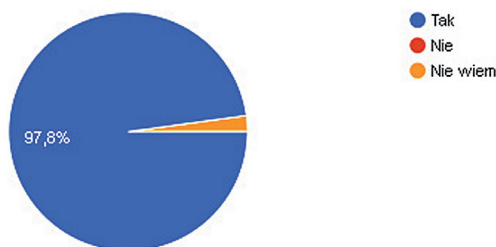
Jak ocenia Pan/i przepływ informacji pomiędzy sołectwami, a urzędem w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.

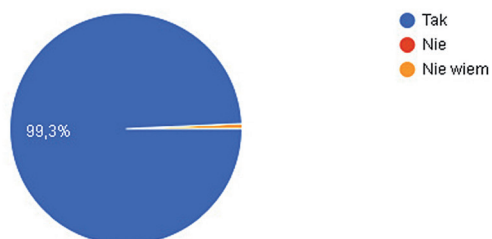
Czy chciałby/chciałaby Pan/i udostępnić swoje dane kontaktowe (telefon, e-mail) na stronie internetowej urzędu lub własnej w celu ułatwienia mieszkańcom gminy/sołectwa kontaktu?

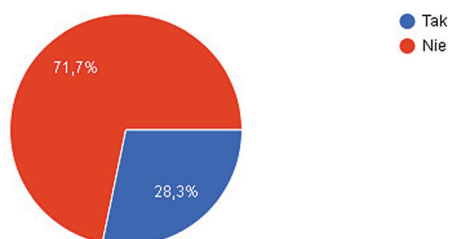
Czy uważa Pan/i, że ważniejsze zadania lub działania gminy powinny być konsultowane z sołtysami?

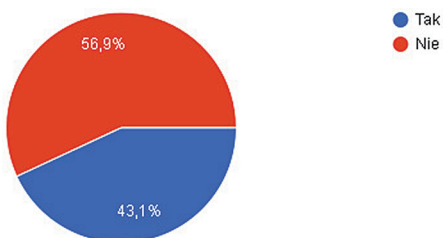
Czy uważa Pan/i, że uchwały dotyczące sołectwa powinny być konsultowane z sołtysami?

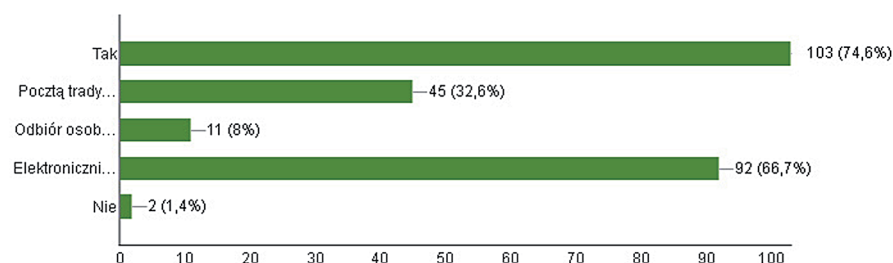
Czy kiedykolwiek brał/a Pan/i udział w szkoleniu wprowadzającym dla sołtysów?

Czy otrzymuje Pan/i projekty uchwał?

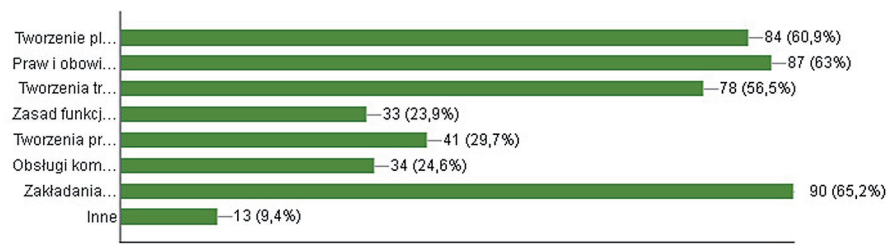
Czy chciałby/chciałaby Pan/i otrzymywać projekty uchwał przed sesją?

Wysoki odsetek (43%) sołtysów, którzy oprzymiują projekty uchwał może wynikać, że część respondentów jest jednocześnie radnymi, więc siłą rzeczy projekty uchwał otrzymują. Z naszych badań i rozmów wy-

nika, że nie jest to tak powszechna praktyka wśród władz samorządowych, aby sołtysi otrzymywali projekty uchwał z załącznikami. Choć według prawa powinny dostawać takie dokumenty.

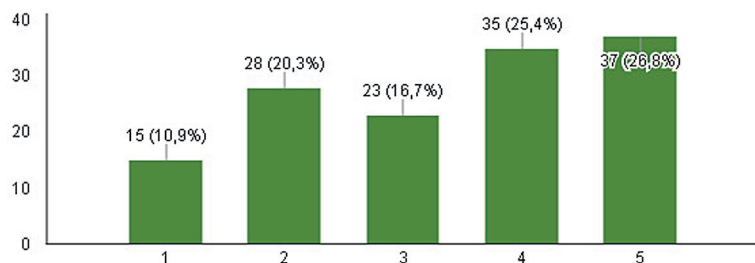
Czy byłby/byłaby Pan/i zainteresowany/a uczestnictwem w szkoleniach z zakresu:

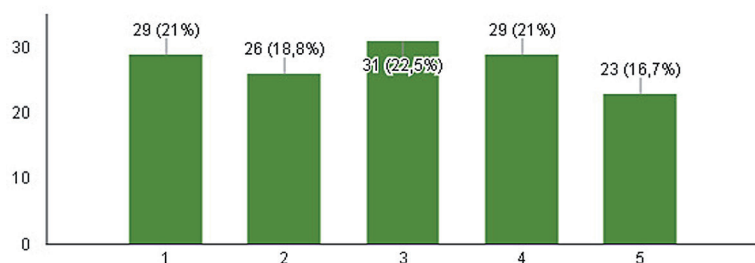
- Tworzenie planu wydatków w ramach funduszu sołeckiego.
- Praw i obowiązków sołtysa.
- Tworzenia trwałych relacji, motywowaniu, rozwiązywaniu konfliktów i skutecznej komunikacji.
- Zasad funkcjonowania urzędu.

- Tworzenia prezentacji multimedialnych, wystąpień publicznych.
- Obsługi komputera, tworzenia prostych witryn i stron na portalach społecznościowych.
- Zakładania stowarzyszenia, tworzenia wniosków projektowych, pozyskiwania środków.

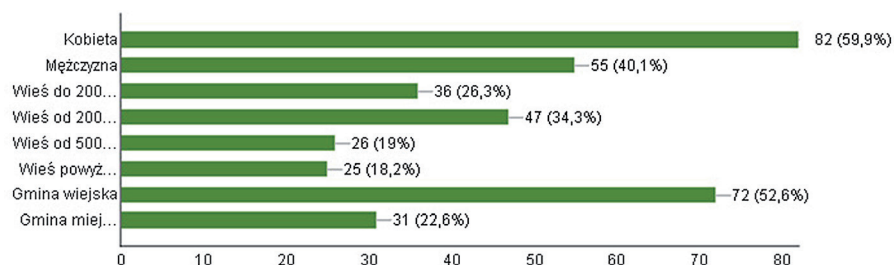
W jakim stopniu Rada Sołecka pomaga w pracy sołtysa, w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.

Jak ocenia Pan/i współpracę z radnymi w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.

Metryczka

Wieś do 200 mieszkańców

Wieś od 200 do 500 mieszkańców

Wieś od 500 do 1000 mieszkańców

Wieś powyżej 1000 mieszkańców

Na uwagę zasługują także wypowiedzi samych ankietowanych

Jakie ma Pan/i propozycje dotyczące przepływu informacji? Proszę zaproponować w jaki sposób chciałby/chciałaby Pan/i otrzymywać informacje z urzędu?

Zdecydowana większość ankietowanych wyraziła chęć otrzymywania informacji drogą elektroniczną lub telefonicznie. Spora grupa preferowała także cykliczne spotkania z władzami samorządowymi w celu omówienia bieżących spraw.

„E-mail z informacjami bieżącymi, pomoc w zakładaniu i w prowadzeniu strony internetowej, więcej spotkań z sołtysami i radnymi zwłaszcza w sprawach ważnych dla sołectwa, BIP niezbędny”

„Brak pracownika, który zajmowałby się tylko sołectwami. Brak kontaktu w zakresie nowych technologii, większość sołtysów nie ma e-maili, nie ma fb, fanpage, strony internetowej. Nie jesteśmy informowani o żadnych ważnych sprawach dotyczących sołectw, zapraszani jesteśmy na sesje, bo tak wypada. Nikt nie dyskutuje z nami o wnioskach do budżetu. Dostajemy pisemne informacje o wpływie wniosków, a o ich ewentualnych za lub przeciw mamy szukać na BIP-ie. Sama droga pisemna jest mało efektywna, ale lepsza niż żadna. Propozycje przepływu informacji: wykorzystanie nowych technologii (Chciałabym bardzo aby wszyscy sołtysi przeszli szkolenie z IT, aby mieli konta na fb, bądź przynajmniej email); grupę fb i na niej publikować ważne informacje, które potem

można skopiować i wstawić na strony sołectwie. Ważne są rozmowy bezpośrednie, a więc spotkania z sołtysami. Przed uchwaleniem budżetu chciałabym aby urzędnicy i radni chcieli z nami rozmawiać i pytać o nasze priorytety. Jeśli chodzi o fundusz sołecki również brak rozmów i dyskusji i wspólnych rozwiązań. Chciałabym, aby na każde zebranie wiejskie dotyczące uchwalenia budżetu przyjeżdżali pracownicy gminy, wyjaśniali wątpliwości i wysłuchali problemów nękających mieszkańców. Chciałabym mieć telefon służbowy, aby mógł być on dostępny, gdyż na prywatny dzwoni mnóstwo dziwnych firm i instytucji o różnych porach dnia i nocy w dziwnych czasach sprawach.”

„Za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz spotkania sołtysów z władzami gminy przynajmniej raz na kwartał w celu przedyskutowania wspólnych działań z władzami”

„Przepływ informacji pomiędzy Sołtysem a Urzędem powinien być telefoniczny, mailowy i pisemny, i żeby te informacje docierały wcześniej, a nie w ostatniej chwili. Niekiedy jest tak, że informacje docierają po fakcie, a niekiedy jest tak, że nie wszyscy Sołtysi są informowani.”

„Krótkie informacje przesłane SMS-em zapraszające do głębszego zapoznania się z tematem na stronie internetowej urzędu lub w e-mailu”

Jakie informacje z urzędu nie docierają lub powinny docierać częściej?

Umiarkowana większość ankietowanych oceniła, iż większość istotnych

informacji dociera do sołtysów. Bardzo liczną grupę stanowiły osoby, które chciały, aby informacje dotyczące ich sołectw były wysyłane do sołtysów.

„Brak informacji o wizjach w terenie organizowanych przez urząd gminy, brak informacji o pismach, które wpływają do UG od mieszkańców sołectwa.”

„Jeśli gmina ma jakiegokolwiek zamierzenia wobec sołectwa powinny każde takie zamierzenia być przekazywane tak żeby sołtys o wszystkim wiedział.”

„Największy problem stanowi przekazywanie informacji sołtysom zaczynającym swoją przygodę. Nie znając kwestii np. zwrotu akcyz, podatków itp zdarza się, że pracownicy urzędu wychodzą z założenia, że powinniśmy już to wszystko wiedzieć i zadania spadają na nas z zaleceniem wykonania „na wczoraj”. Informacje o planowanych inwestycjach, informacje o spotkaniach, konsultacjach powinny docierać z kilkudniowym wyprzedzeniem, a jest z tym problem.”

„Zmiany w przepisach dotyczące sołectw i mieszkańców jak również na temat różnych szkoleń i spotkań w wyniku których mogliby skorzystać mieszkańcy. Sołtysi nie wiedzą jakie są ich prawa aby mogli tym samym pomóc mieszkańcom gdy mają problem”

„Brak informacji z urzędu o złożonych wnioskach od mieszkańców sołectwa bezpośrednio w urzędzie. Brak informacji z urzędu o komisjach wyjazdowych (w sołectwie), a dotyczących spraw wnioskowanych przez sołtysa lub Radę Sołecką”

Wymień 3 główne trudności w społecznej pracy sołtyski/sołtysa

Największą trudnością w pracy sołtysa jest słabe zaangażowanie mieszkańców

w sprawy wsi oraz brak funduszy. Często też pojawiał się problem małej integracji społecznej, często z powodu braku miejsca (świetlica, remiza), ale także ze względu na brak pieniędzy. Ankietowani sygnalizowali również małą frekwencję na zebraniach, słabą komunikację i duże oczekiwania wobec sołtysa.

- „Brak zaufania do sołtysa i pochopne oceny
- Traktowanie osoby sołtysa, że skoro jest to niech pokaże na co go stać, brak poparcia w pomysłach, przedsięwzięciach licznej grupy osób, zawsze są to jednostki
- Trudność w podejmowaniu przedsięwzięć z powodu braku zaangażowania mieszkańców - mała frekwencja za zebraniach wiejskich i brak pomocy”
- „Sołtys nie posiada żadnych praw,
- Sołtys jest zdany na łaskę wójta,
- Brak funduszu sołeckiego w zasadzie podważa sens istnienia rady sołeckiej”
- „Presja otoczenia i zbyt duże oczekiwania niewspółmierne do środków finansowych przeznaczanych na sołectwo,
- Niska frekwencja na zebraniach wiejskich co skutkuje brakiem lub złym przepływem informacji,
- Duży obszar terytorialny-skutkuje podziałem społeczności wiejskiej”
- „Podejście mieszkańców, że się nie da czyli, porywanie się z motyką na słońce - tytaniczna praca nad zmianą mentalności i sposobu myślenia na nieprovincjonalny i bez kompleksów.
- W zależności od subiektywnej wizji i roli sołtysa - ograniczenia czasowe co do ilości obowiązków.
- Trudności w pozyskaniu choćby niewielkich środków na realizację przedsięwzięć”
- „Brak zaangażowania mieszkańców,
- Niewystarczające wsparcie gminy,
- Brak miejsca umożliwiającego integrację społeczności lokalnej – świetlica”

- „Brak wpływu na tworzenie budżetu gminy.
- Brak zaangażowania mieszkańców całej wsi.
- Brak wpływu na wykonanie inwestycji w sołectwie ze środków budżetu gminy np. budowa dróg, remont świetlicy”

- „Brak umiejętności komunikacji mieszkańców sołectwa;
- Konflikty występujące w społeczności sołectwa;
- Niskie zaangażowanie mieszkańców w podejmowania wspólnych inicjatyw na rzecz dobra ogółu”

Wymień 3 główne bariery we współpracy z radnymi, wójtem, burmistrzem.

Duża grupa respondentów nie wykazała barier we współpracy z władzami samorządowymi. Najczęściej pojawiające się problemy to brak komunikacji, mało spotkań z sołtysami i zbyt silna pozycja wójta/burmistrza, który lekceważąco traktuje sołtysa. Brakuje też wspólnej z radnymi wizji rozwoju wsi.

„Wójt na zagrodzie równy wojewodzie - w obecnym stanie prawnym wójt może rządzić w zasadzie bez rady gminy, W relacji wójt sołtys, sołtys jest od wywieszania informacji płynących z gminy i powinien być wdzięczny za kilkuprocentową prowizję od zebranych podatków. W praktyce wygląda to tak, że sołtys jest poborcą podatkowym i w zasadzie tak jest wśród wszystkich 22 naszej gminy sołtysów”

„Radni nie konsultują swoich decyzji z sołtysami, sołtysów uważa się za chłopców do pracy, a splendor jest dla radnych i wójta, brak przepływu informacji”

„Radny uważa, że nie ma potrzeby konsultacji ani współpracy z sołtysiem, nie szanują naszego prywatnego czasu, informacje przekazują na „ostatnią chwilę”, nie są świadomi

tego ile czasu zajmuje nam „praca” sołtysa”

„Brak reakcji na wnioski lub zbywanie lakonicznymi odpowiedziami, zawłaszczanie pomysłów i ich przerabianie na własne potrzeby polityczne, ignorowanie wniosków na komisjach i sesjach”

„Różnica pokoleń - Pan dopiero zaczyna i Pan jeszcze nie wie, że tego czy tego się nie da:). Niezrozumienie pomysłów, niedotrzymywanie terminów - rozwlekanie się prostych spraw w czasie, zamiast skupiać się na poważniejszych przedsięwzięciach. Brak chęci wspierania działań w innych instytucjach np. starostwie, zarządzie melioracji itp.”

„Brak zainteresowania współpracą, brak komunikacji i chęci współpracy pomiędzy samymi sołtyskami/sami, przedmiotowe traktowanie przez UM”

„Podejmowanie uchwał dotyczących miejscowości bez konsultowania ich z sołtysami. Niechęć radnych do zaznajamiania się z problemami innych sołectw.”

„Radny nie przyjeżdża na zebrania bądź imprezy wiejskie mimo zaproszeń. Wójt nie zawsze chce słuchać o problemach danej wsi - odsyła do mało kompetentnych osób. Często traktuje się sołtysa jakby prosił dla siebie, a nie dla mieszkańców danej wsi.”

Wymień 3 cechy „idealnego” sołtysa.

Najczęściej wymieniane cechy to: uczciwość, społecznikostwo, komunikatywność, dyspozycyjność, zaradność, przedsiębiorczość oraz umiejętność jednoczenia i integrowania ludzi.

- „otwartość na potrzeby innych,
- życzliwość, empatia,
- umiejętność radzenia sobie w trudnych

sytuacjach(jak nie drzwiami to oknami) ”

- „sołtys oddany w całości dla swoich mieszkańców,
- umiejący integrować społeczność lokalną, szukający dodatkowych funduszy dla sołectwa,
- dbający o interesy mieszkańców”
- „dobry organizator,
- umiejętność negocjowania w trudnych sprawach ,
- dostrzeganie problemów środowiska i pomoc w ich niwelowaniu”
- „potrafi zmobilizować mieszkańców do współpracy,
- potrafi zdobyć fundusze na rozwój miejscowości,
- jest pracowity i niekonfliktowy”
- „umiejętność rozwiązywania konfliktów,
- prowadzenia spotkań/zebrań aby każdy mógł swobodnie się wypowiedzieć,
- umiejętność współpracy i angażowania różnych środowisk”
- „przede wszystkim NIEPOWIĄZANY i niezależny od Gminy.
- taki, któremu się CHCE i jest przedsiębiorczy i zdeterminowany na osiągnięcie celów wspólnoty.
- potrafi zaangażować do osiągnięcia celów mieszkańców Sołectwa”

Opinie i problemy

Informacje i uwagi od sołtysów wypełniających ankietę.

„Każdy nowowybrany sołtys na początku kadencji powinien być przeszkolony /jak działa samorząd, pozyskiwanie środków finansowych poza funduszem sołeckim, itd.”

„W moim sołectwie razem z Radą Sołecką organizujemy bardzo dużo różnego rodzaju spotkań dla dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Jednakże czujemy się nie dowartościowanym sołectwem z punktu widzenia wójta.”

„Spotkanie, na którym były by informacje jak sołtysi mogą się rozwijać jakieś czasopisma i kontakty, spotkania z sołtysami z innych regionów w kraju.”

„Dużym problemem w każdym sołectwie naszej gminy jest prowadzenie świetlic - nie ma funduszy na opiekunki, świetlice ładne, nowe lub wyremontowane, ale puste. Rady Sołeckie wspólnie ze KGW w wolontariacie organizują wypoczynek dzieci i młodzieży, imprezy integracyjne dla środowiska - gdzie mniej operatywny sołtys nie dzieje się nic.”

„Pozycja sołtysa i ilości jego obowiązków w porównaniu do przewodniczących rad osiedli w gminach miejsko-wiejskich, marginalizowanie roli sołtysów w tworzeniu prawa miejscowego (podkreślanie roli Burmistrza, Radnych bez możliwości wnioskowania Sołtysa z Radą Sołecką, kultura na terenach wiejskich - samorząd skupia się na budowie chodników itp. (inwestycje twarde) zapominając o kulturze w sołectwach. Kultura w sołectwach dzisiaj wynika tylko z inicjatyw oddolnych, często bez wsparcia samorządu. Rola samorządu ogranicza się często to oczekiwania na zaproszenia, powitania tp. Możliwość udziału sołtysów (którzy nie są jednocześnie radnymi) nad pracami nad budżetem. Często zdanie i wizja nie pokrywają się z wizją radnego lub jest dla niego niezrozumiała. Podobnie w pracach innych komisji jeśli sprawy dotyczą sołectwa.”

„Dobrze, że powstała taka ankieta, jest wielka potrzeba aby sołtysi mogli informować o swoich problemach, liczę na to że jest to pierwszy krok idący w kierunku rzetelnej informacji o naszej pracy jako sołtysów”

„Komunikowanie poprzez różne nowe aplikacje, fb może przyspiesza przepływ informacji jednak zmniejsza zaangażowanie w życie lokalnej społeczności, wzmaga to postawy roszczeniowe...”

„Informowanie sołtysów o innych możliwościach organizowania życia kulturalnego i społecznego w innych sołectwach, umożliwienie elektronicznego Forum Dyskusyjnego pomiędzy sołtysami w kraju (Facebook Sołtysa):-)”

„Jako sołtys chciałabym mieć możliwość spotkań z innymi sołtysami wraz z Burmistrzem, aby mieć możliwość poznać problemy ,działania innych wsi. Podzielić się doświadczeniem z innymi, wymienić się z pomysłami. Miałoby to dla nas wielkie korzyści. Burmistrz mógłby poznać nasze problemy osobiście.”

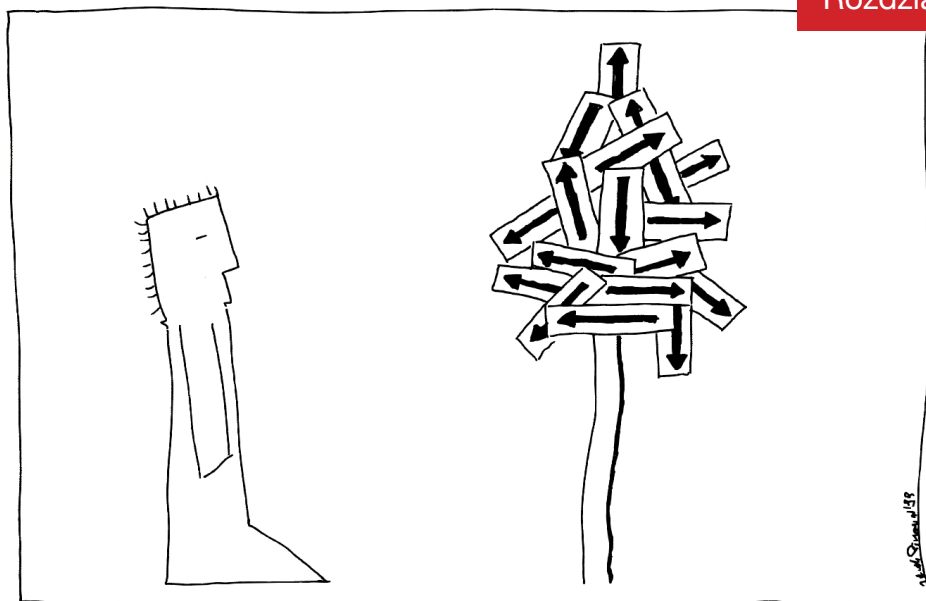
Zanim zostaniesz sołtysem pomyśl...

Nikt z nas nie rodzi się sołtysem, a szkół sołtysowania póki co nie ma. Jak rozpoznać symptomy tej społecznikowskiej choroby? Wiele osób, które piastują tę funkcję zastanawiało się: Czy ja się do tego nadaję? Doszliśmy do wniosku, że istnieje kilka objawów, które mogą świadczyć o tym, że funkcja sołtysa jest nam pisana.

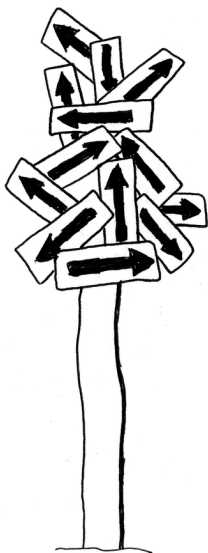
Jeśli ludzie ci ufają, namawiają do startowania w wyborach, widzą w tobie liderkę/lidera, to już sygnał, że coś się dzieje. Jeśli ty sam/sama widzisz potrzebę zmiany, masz wizję swojej wsi, to kolejny powód, aby sprostać wyzwaniom jakie stawia funkcja sołtysa. Kolejnym, bardzo ważnym elementem bycia sołtysem jest posiadanie grupy wsparcia, czyli osób z którymi na co dzień pracujemy na rzecz wsi. Do tego dochodzi otwartość na drugiego człowieka, brak zgody na zastaną rzeczywistość, zauważanie problemów w swoim otoczeniu i chęć ich rozwiązywania – wtedy możemy mieć pewność, że jesteśmy trawieni chorobą społecznikostwa. Nie zawsze doprowadzi ona do objęcia funkcji sołtysa, ale kiedy mieszkamy na wsi i wiele osób widzi w nas swego reprezentanta, a obecny sołtys nie spełnia ich oczekiwań, jest bardzo prawdopodobne, że zasugerują wam ubieganie się o tę funkcję.

Jeśli już podjęliście decyzję o kandydowaniu, warto pomyśleć o osobach, które mogą Was wspomóc, czyli o składzie Rady Sołectkiej. Macie prawo dobrać sobie ludzi, z którymi chcecie pracować, choć i tak o składzie Rady ostatecznie zdecyduje Zebranie Wiejskie. Warto już teraz rozmawiać z ludźmi, którzy mają chęć do pracy i są skłonni działać w Radzie Sołectkiej. Jeśli wasze sołectwo jest rozległe, zasadnym jest takie dobranie ludzi, aby reprezentowali różne rejony sołectwa, gdyż w przyszłości znacznie ułatwi to pracę sołtysa.

Jesteś sołtysem i co dalej?

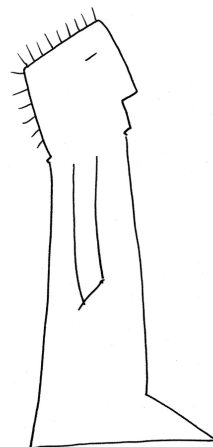
1. Zapoznaj się z ramami prawnymi sołtysowania: ustawa o samorządzie gminnym + inne ustawy (np. o dostępie do informacji publicznej, o ochronie danych osobowych, o funduszu sołeckim), statut gminy, statut sołectwa, regulaminy pracy Rady Gminy/Miejskiej, statuty jednostek organizacyjnych (np. OPS OSP)
2. Zapoznaj się z lokalnymi zwyczajami dotyczącymi pracy sołtysa i tradycjami jakim sołtys podlega
(jak do tej pory zbierał podatki, jak informował, ile było zebrań w roku, itp.)
3. Jeżeli czujesz taką potrzebę zmieniaj, poprawiaj i udoskonalać zwyczaje: dla mieszkańców, dla siebie - zrób to na początku urzędowania, ewolucyjnie, z poparciem grupy i poprzez konsultacje.
4. Poznaj mieszkańców i daj się poznać (odwiedź każdy dom, zostaw do siebie kontakt, zbieraj opinie i postulaty)
5. Zaplanuj (przemyśl) logistykę działań - jak będziesz pracował, z kim, gdzie, z jakimi dokumentami, etc
6. Zdefiniuj potrzeby i oczekiwania: Twoje, Rady Sołeckiej, wynikające z zebrzań mieszkańców sołectwa ale również instytucji i organizacji, z którymi będziesz współpracował (patrz oczekiwania do i od sołtysa)
7. Zadbaj o różnorodność kanałów komunikacji z mieszkańcami - szyld sołtysa, kurenda, tablice ogłoszeniowe, strony internetowe, ogłoszenia parafialne, cykliczne spotkania, SMS'y, portale społecznościowe, lokalne media (gazeta, radio, telewizja)
8. Pomyśl, jak będziesz promował wspólnotę - wizytówki, kampania, strona sołecka na Facebooku, witryna sołectwa, ulotki, publikacje...
9. Poproś o „pakiet sołtysa” - niektóre gminy wyposażają sołtysa na nową kadencję w pakiet: teczki, segregatory, papier,

zszywacze, etc – sprawdź, czy w Twojej gminie również.

10. Przygotuj sobie biuro sołeckie - gdzie ono będzie, jak będzie wyglądało, kiedy będzie czynne, czy jest potrzebne? Nie musi to być biuro w dosłownym tego słowa znaczeniu. Ważne, aby było to w miarę stałe miejsce w domu, gdzie spokojnie możesz przyjąć interesanta, mając pod ręką sołecką dokumentację, mapy, pieczętki itp.
11. Zgromadź niezbędną dokumentację (statut sołectwa, starą i nową mapę wsi z numerami działek i posesji, wykaz dróg gminnych, powiatowych i innych, uchwały, projekty, protokoły z zebrań, uchwały o przeznaczeniu środków z funduszu sołeckiego, Plan Odnowy Wsi, Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego...)
12. Ustal kierunki działań z Radą Sołecką, przydziel obszary odpowiedzialności (teren, ulice) i konkretne zadania np. protokołowanie, pozyskiwanie sponsorów, promocję, robienie zdjęć, kontakt z mediami. Bądź w stałym kontakcie z Radą, niech będzie Twoimi uszami i oczami.

13. Przygotuj się do zebrań: jakie są procedury, jakich potrzebujesz umiejętności, jakie są przyzwyczajenia mieszkańców (kiedy organizować zebrania, jak często, jaka panuje kultura dyskusji), prowadzenie spotkań - jak sprawić, aby były poprawne od strony formalnej oraz merytoryczne w treści i w kulturze zachowań,
14. Zapoznaj się z dotychczasowymi działaniami na terenie sołectwa (Fundusz Sołecki, inwestycje...)
15. Szlifuj swoje zdolności prowadzenia i moderowania spotkań, np. poprzez uczestnictwo w szkoleniach (na żywo, w Internecie), podpatruj jak to robią inni, testuj przewodniczenie spotkaniom w czasie zebrań Rady Sołeckiej,
16. Jeśli masz skonfliktowane środowisko, zawsze podczas zebrań staraj się mieć sojuszników w publiczności, nie eskaluj konfliktu. Za wszelką cenę bądź bezstronny, dyplomatyczny, a jeśli nie ma takiej możliwości, wyczerpująco i stanowczo argumentuj swoje stanowisko.
17. Nawet przy najbardziej ugodowym składzie Rady Sołeckiej, z każdego spotkania sporządzaj protokół lub notatkę a ważniejsze decyzje poddawaj pod głosowanie.
18. Jeśli jesteś inkasentem podatków i innych opłat pomyśl o odpowiednim zabezpieczeniu środków pieniężnych.

Kim jest Sołtys

Przedstawiciel jednostki pomocniczej gminy

Wiejski „frajer”, który dał się wkręcić (pozytywnie)

Funkcjonariusz publiczny

Lider

Animator

Organ wykonawczy sołectwa

Powiernik – osoba zaufania publicznego

Gospodarz terenu

Sołtys dużo może

Alfa i omega

Czym zajmuje się sołtys i Rada Sołecka?*

Najogólniej można byłoby odpowiedzieć że Rada Sołecka zajmuje się całością życia społeczno-kulturowego w swojej miejscowości.

A więc w naszym imieniu sprawują władzę, reprezentują nas na wyższych szczeblach samorządu, instytucjach i organizacjach. To jednak bardzo ogólne stwierdzenie, w szczególności przed sołtysem i Radą Sołecką stoi wiele spraw, z których wiele posiada klauzulę problemu.

Poniżej przedstawiamy podstawowe zadania sołtysa i rady sołeckiej tak, aby potencjalni kandydaci w sposób odpowiedzialny podejmowali decyzję o swoim kandydowaniu, aby po wyborze nie stali się „niemymi” i „nic nie mogący” statystami:

- Sołtys reprezentuje sołectwo.
- Sołtys jest organem wykonawczym sołectwa, zaś Rada Sołecka wspomaga jego pracę.
- Organem uchwałodawczym w sołectwie jest natomiast Zebranie Wiejskie.
- Głównym zadaniem sołtysa jest dbanie o zbiorowe potrzeby wspólnoty mieszkańców. Do kompetencji sołtysa należy kreowanie i inicjowanie spraw istotnych dla mieszkańców, w szczególności formułowanie wniosków, które mają być rozpatrzone przez radę gminy i ewentualnie uwzględnione w budżecie gminy na następny rok. Planowane zadania do budżetu gminy przygotowuje zazwyczaj sołtys, radni i Rada Sołecka. Zebranie Wiejskie natomiast podejmuje uchwały w sprawie dysponowania mieniem sołectwa oraz wydaje opinię w ta-

kich sprawach, jak: Miejscowe Plany Zagospodarowania, lokalizacje inwestycji, czy też zmiany przeznaczenia obiektów oświaty, służby zdrowia, kultury, sportu czy rekreacji, znajdujących się na terenie sołectwa.

- Sołtys i Rada Sołecka to na wsi „prawdziwa władza”. Sołtys nie tylko zbiera podatki, ale też wychodzi z wieloma inicjatywami.
- Jaki powinien więc być dobry sołtys? Jakie zadania będzie realizował sołtys, jako przedstawiciel mieszkańców? Czy oprócz informacji o dożynkach i zawiadamiania o szczepieniach zwierząt, będzie potrafił rozwiązywać problemy wsi? Co zamierza realizować w ramach budżetu przeznaczonego na wieś? Czy jego talenty i umiejętności, przełożą się na skuteczne działanie na rzecz społeczności lokalnej?
- Warto postawić sobie te pytania i odpowiedzieć na nie, zanim pójdziemy głosować.
- Sołtys z racji pełnionej funkcji publicznej powinien być dostępny dla wszystkich ludzi. Powinien umieć słuchać i porozumieć się ze wszystkimi, łączyć ludzi i integrować ich, a nie dzielić. Trzeba zwrócić uwagę na to, czy potrafi motywować mieszkańców do wspólnych działań, co do tej pory zrobił dla wsi, czy jest otwarty na nowe pomysły dotyczące wsi i czy chce współpracować z lokalnymi grupami społecznymi? Czy będzie mieć czas na pracę społeczną, często kosztem czasu prywatnego i jaką ma wizję swojego sołtysowania? Przy tym wszystkim pamiętajmy również, że bez zaangażowania mieszkańców – sołtysowi będzie trudno wprowadzać zmiany, które mają poprawić jakość życia mieszkańców.

*Źródło: <http://znadrudu.pl/aktualnosci/jaki-powinien-byc-soltys-i-czlonek-rady-soleckiej/>

Sołtys nie powinien być...

1. Uzależniony od wójta/burmistrza – bądź dobrym partnerem a nie podwładnym,
2. Chwiejnym w poglądach, chorągiewką na wietrze, konformistą – bądź stabilny, ale nie uparty w swoich decyzjach,
3. Stroną w konfliktach – staraj się być bezstronnym mediatorem,
4. Osobą przenoszącą osobiste emocje na sprawy publiczne, społeczne – na sprawy wsi patrz oczami jej mieszkańców bazując na swojej wiedzy i doświadczeniu,
5. Angażującym się w kampanie polityczne – każdy (również sołtys) ma prawo do swoich sympatii politycznych a nawet aktywnego w niej udziału, jednak sprawując funkcję sołtysa musimy zachowywać daleko posuniętą apolityczność,
6. Osobą dającą się szybko wyprowadzić z równowagi – prowadząc zebrania, czy rozwiązując spory a szczególnie wprowadzając zmiany, łatwo o stresujące i nerwowe sytuacje, w których umiejętność panowania nad sobą jest cechą bezcenną,
7. Gadułą i plotkarzem – będąc sołtysiem ludzie powierzają ci wiele osobistych, często wręcz intymnych spraw, nie rozpowiadaj o problemach innych,
8. Łatwowiernym, bezwarunkowo wierzącym w słowa urzędników i władz samorządowych – może to trudne i biurokratyczne, ale ciągle większą wagę ma treść przekazana na piśmie, niż informacja ustna, np. zgody na czasowe wykorzystanie pomieszczenia będącego w zasobach komunalnych przekazanej e-mailem trudniej będzie się urzędnikowi wyprzeć, niż tej przekazanej telefonicznie,
9. Samotnym wilkiem – bez zaplecza osób gotowych cię wesprzeć...

Cechy skutecznego sołtysa, to:

1. Umiejętność prowadzenia i moderacji zebrania,
2. Dobre wystąpienia publiczne,
3. Ustawiczne kształcenie,
4. Otwarta komunikacja,
5. Skuteczna promocja ,
6. Przezroczystość działań, konsekwencja,
7. Budowanie silnej grupy wsparcia (Rada Sołecka),
8. Zdolność jednoczenia ludzi w realizacji wspólnych celów,
9. Nastawienie na współpracę,
10. Uczciwość i prawdomówność,
11. Komunikatywność, odwaga i uprzejmość,
12. Wiedza i wykształcenie (to drugie niekoniecznie),
13. Niezależność od burmistrza, instytucji i organizacji,
14. Zdolność współpracy z radnymi, wójtem/burmistrzem, starostą i innymi,
15. Umiejętność słuchania i rozmawiania z ludźmi,
16. Umiejętność budowania porozumienia w kwestiach drażliwych i konfliktowych,
17. Posiadanie wizji rozwoju miejscowości i umiejętność motywowania mieszkańców do działania,
18. Odpowiedzialność za swoje czyny,
19. Dobre zdrowie,
20. Dyspozycyjność czasowa.

OCZEKIWANIA WOBEC SOŁTYSA

Każda funkcja ma swoje obowiązki, ale też prawa. O ile prawa i obowiązki łatwo zdefiniować, o tyle oczekiwania są różne w zależności od osób i instytucji, które je artykułują. Nigdy nie spełnimy wszystkich oczekiwań i nie taka jest nasza rola, ale warto poznać choć część tego przed jakimi wyzwaniami stoją sołtysi. To tylko syntetyczne ujęcie problemu, który może ale nie musi się pojawić, a pewnie są jeszcze inne oczekiwania, o których tutaj nie wspomnieliśmy.

Czego oczekują od sołtysa mieszkańcy?

- Informowania o zamierzeniach i działaniach na terenie sołectwa,
- Rzetelnej wiedzy, profesjonalizmu, szczerości, bezinteresowności, dyspozycyjności, pracowitości,
- Dbania o wieś i jej wizerunek,
- Wiedzy o planach wójta/burmistrza/Rady,
- Współpracy z radnymi i władzami samorządowymi,
- Operatywności,
- Umiejętności organizowania imprez (dożynki, potańcówki),

- Organizowania akcji sprzątania terenów gminnych,
- Skuteczności w załatwianiu ważnych spraw dla wsi,
- Stałego kontaktu z mieszkańcami,
- Umiejętności wygaszania konfliktów i podziałów...

Czego sołtys oczekuje od mieszkańców?

- Informowania o problemach pojawiających się w sołectwie,
- Aktywnego uczestnictwa w planowaniu rozwoju wsi,
- Uczestniczenia w Zebraniach Wiejskich,
- Zaangażowania w prace na rzecz wsi,
- Własnej inicjatywy, zgłaszania pomysłów,
- Udziału w efektywnym planowaniu wykorzystania funduszu sołeckiego,
- Dzielenia się swoimi obawami,
- Wsparcia w działaniu,
- Pomocy w wygaszaniu podziałów i konfliktów,
- Dialogu, wyrozumiałości,
- Konstrukttywnej krytyki działań sołtysa...

Czego od sołtysa oczekuje wójt/burmistrz?

- Pełnienia funkcji inkasenta podatków i opłat,
- Doręczania decyzji podatkowych,
- Informowania mieszkańców,
- Konstruktynego dialogu, otwarcia na dyskusję i krytykę,
- Dobrego planowania działań i wydatków,
- Organizowania Zebrań Wiejskich,
- Informacji o sprawach sołeckich,
- Aktywności, inicjatywy i przedsiębiorczości,
- Animowania działań oddolnych na terenie sołectwa,
- Promowania działań podejmowanych przez urząd,
- Poparcia w wyborach samorządowych,
- Obecności na sesjach,
- Dbania o porządek i dobry stan mienia gminnego,
- Informowania urzędu o pojawiających się zagrożeniach...

Czego sołtys oczekuje od wójta/burmistrza?

- Uczestnictwa w zebraniach, na które jest zapraszany,
- Organizowania cyklicznych spotkań z sołtysami,
- Informowania sołtysa o wszelkich działaniach gminy na terenie sołectwa,
- Włączania sołtysa w potwierdzanie wykończenia prac na terenie sołectwa,
- Otrzymywania informacji o proponowanych uchwałach w sprawie sołectwa,
- Ubezpieczenia sołtysa,
- Partnerstwa i równego traktowania,
- Stosowania zasady „otwartych drzwi” dla sołtysa,
- Procedury przygotowania planów odnowy miejscowości,
- Cyklicznych szkoleń sołtysów i szkoleń wprowadzających do tematyki JST,
- Organizowania tematycznych wizyt studyjnych dla sołtysów,
- Organizowania konkursu „Sołectwo roku”,
- Prowadzenia systemu nagród i wyróżnień dla sołtysów,
- Dofinansowania nagród w imprezach sołeckich (Puchar Wójta itp.)...

Czego od sołtysa oczekują radni?

- Współpracy przy planowaniu budżetu, funduszu sołeckiego,
- Informacji o problemach sołectwa i oczekiwań mieszkańców,
- Niewchodzenia w kompetencje radnych,
- Poparcia w wyborach,
- Sprawozdania z działalności sołtysa,
- Zapraszania na Zebrania Wiejskie i imprezy,
- Obecności na sesjach,
- Przekonywania mieszkańców do proponowanych uchwał, planów,
- Utrzymywania porządku i dbania o tereny i mienie gminy,
- Informowania o zagrożeniach...

Czego sołtys oczekuje od radnych?

- Współpracy przy planowaniu budżetu, funduszu sołeckiego,
- Konsultacji projektów uchwał dotyczących sołectwa,
- Rzetelnej informacji o działaniach radnych,
- Dyskusji o potrzebach sołectw (np. ankiety),
- Umożliwienia kontaktu mailowego i telefonicznego,
- Większego zainteresowania sprawami wsi,
- Informacji o tym, co będzie planowane na terenie sołectwa,
- Dofinansowania nagród w imprezach sołectkich...

Czego od sołtysa może oczekiwać parafia/proboszcz?

- Pomocy w organizowaniu zbiórek pieniężnych, charytatywnych i na cele parafii,
- Orowadzania po sołectwie księdza z kołędą,
- Organizowania budowy ołtarza na Boże Ciało ,
- Pomocy w organizacji peregrynacji obrazu, organizacji święcenia pokarmów,
- Wsparcia w sprzątaniu kościoła i w jego otoczenia,
- Pomocy w budowaniu dekoracji świątecznych,
- Udziału w sprzątaniu cmentarza,
- Organizowania zbiórki elektro-śmieci na cele charytatywne,
- Pomocy przy wycince drzew...

Czego sołtys może oczekiwać od parafii/proboszcza?

- Przekazania informacji w ogłoszeniach parafialnych o wydarzeniach w sołectwie,
- Pomocy w organizacji festynu (np. użyczenie placu),
- Poparcia w wyborach na sołtysa,
- Udziału w planowaniu inwestycji w parafii (Rada Parafialna)...

Czego od sołtysa mogą oczekiwać organizacje działające w sołectwie?

- Informacji o planach i działaniach sołectwa,
- Porządkowania terenu przy świetlicy,
- Udziału w zebraniach,
- Pomocy w organizacji imprez, wydarzeń, ufundowania nagród (Puchar Sołtysa),
- Udostępnienia terenu lub sali,
- Promocji działań i wydarzeń,
- Ankiety, ogłoszenia, organizowania zebrań,
- Partnerstwa w projekcie,
- Rekomendacji...

Czego sołtys może oczekiwać od organizacji działających w sołectwie?

- Współpracy przy organizacji imprez,
- Wypożyczenia potrzebnego sprzętu,
- Użyczenia remizy, świetlicy, placu,
- Partnerstwa przy realizacji zadań,
- Przekazywania informacji o potrzebach organizacji,
- Informowania o planach działań na terenie sołectwa,
- Wykorzystania środków z konkursów lub dotacji na terenie sołectwa,
- Konsultowania planów działań na terenie sołectwa,
- Współpracy przy ustaleniu strategii i wizji zmian...

Sołectwo Opypy

Jak być bardziej skutecznym?

OBSZAR	NARZĘDZIA
Kontakt i dostępność sołtysa	• osobista tablica ogłoszeń sołtysa, zamykana gablota • tablice ogłoszeń w różnych częściach wsi • strona w Internecie, portalu społecznościowym • wizytówki, • wiadomości email i SMS, • prezentacje w Internecie, • kula, motyl, oblat, sztafeta, kurenda, czyli informacja przekazywana od sąsiada do sąsiada • przekazywanie informacji Radzie Sołeckiej
Dostęp do inf. publicznej - informacja dla wszystkich	• strona internetowa, newsletter, • dostęp do dokumentów gminnych i dokumentów z innych instytucji, udostępnianie planów i programów działań, • informacja o planach działań związanych z sołectwami, można wysłać pisma do różnych instytucji aby informowali o planowanych działaniach na terenie danej wsi.
Współpraca w działaniach - realizuj z innymi, włączaj w działania	• spotkania organizacyjne dla partnerów - podział zadań, • porozumienie o współpracy na piśmie, • plakat ze wskazaniem partnerów, • zaproszenie z patronatami, • publiczne podziękowania współpracownikom i partnerom, • włączanie mieszkańców w działania, motywowanie, osobiste fizyczne zaangażowanie sołtysa, konsultacje, wspólne świętowanie i dziękowanie za pracę, dyplomy i gadżety, informacje i podziękowania w Internecie i w mediach • wspólny grill dla organizatorów lub spotkanie dla grupy działania, • włączanie władz samorządowych w działania: – poinformowanie mediów - promocja sołectwa, mieszkańców i gminy, – zapewnienie miejsca w mediach dla przedstawicieli władz, – pokazanie zaangażowania władz jako promocji, – przygotowanie pisma pokazującego szerszy kontekst działań w sołectwie, – sposób prezentacji zadania ma pokazywać sens publiczny i społeczny.

Okiem sołtysa,
czyli subiektywny punkt widzenia

Sołtys a grupy pozarządowe

Sołectwo Chłopska Wola

Sołtys z góry skazany jest na współpracę. Niezależnie od tego z jakiego środowiska się wywodzi i gdzie wcześniej działał, to po objęciu funkcji sołtysa nieodzowne jest nawiązanie dobrej współpracy z gminą, parafią, szkołą, strażą pożarną, z lokalnymi przedsiębiorcami a przede wszystkim ze stowarzyszeniami działającymi na terenie sołectwa.

Często jest tak, że osoba zostająca sołtysem jest już mocno zaangażowana społecznie i udziela się zarówno w szkole, jak i w parafii lub jest we władzach lokalnego stowarzyszenia. Taka sytuacja ułatwia sołtysowanie, bo wtedy współpraca różnych środowisk jest naturalnie powiązana osobą sołtysa.

Nieco trudniej jest wtedy, gdy takiej współpracy nie było, lub była ona sporadyczna. Oczywiście, możliwe jest zorganizowanie pikniku czy turnieju sportowego wyłącznie przez sołtysa, czy radę sołecką, ale wymaga to ogromu pracy, którą z powodzeniem można rozdzielić na kilka organizacji. Tak samo jest w przypadku logistycznego zorganizowania różnych wydarzeń. Sołectwo nie musi

kupować np. nagłośnienia czy dużego grilla, kiedy jest on do wypożyczenia w strażackiej remizie. Jeśli stowarzyszenie działające w sołectwie posiada rzutnik i ekran – zaprosimy ich do współpracy przy organizacji szkolenia dla mieszkańców lub kina plenerowego. Jeżeli chcemy zapewnić atrakcje podczas festynu rodzinnego, możemy poprosić strażaków o zorganizowanie pokazu akcji ratowniczej i konkursu wiedzy pożarniczej. Oni przećwiczą swoje umiejętności i przeszkolą mieszkańców, a my będziemy mieć ciekawą atrakcję, szczególnie dla dzieci. Przy organizacji zabaw dla dzieci możemy skorzystać też z doświadczenia harcerzy, gdyż wśród nich są doskonali animatorzy zabaw, nie tylko na świeżym powietrzu.

Współpraca każdemu się opłaca i to nie jest tylko puste hasło. Przy organizacji różnych wydarzeń gdzie istnieje potrzeba zorganizowania poczęstunku, nieocenioną wręcz pomocą może stać się Koło Gospodyń Wiejskich, stowarzyszenie skupiające seniorów, czy chociażby drużyna harcerska. Kiedy mamy w budżecie przeznaczone na to środki, to warto zlecić przygotowanie poczęstunku właśnie lokalnym organizacjom, bo te środki zostaną na naszym terenie. Kiedy natomiast budżet przeznaczony na organizację imprezy jest skromny, lokalna organizacja może sama sprzedawać przygotowane przez siebie produkty, a ludzie chętniej kupią domowe wyroby przygotowane przez znajomych i sąsiadów.

To oczywiście działa w obie strony, bo kiedy mamy w sołectwie np. duży namiot, czy składane stoły, możemy je wynająć innej organizacji do obsługi zorganizowanego przez nich wydarzenia i w ten sposób wygospodarować dodatkowe środki finansowe na potrzeby sołectwa. Oprócz obopólnych korzyści aktywna współpraca pomiędzy sołectwem i różnymi organizacjami ma jeszcze jedną, bardzo ważną wartość dodaną: sołectwo na terenie którego coś się dzieje, organizowane są różne wydarzenia, czy to sportowe czy kulturalne, zyskuje reklamę i status miejsca, w którym warto zamieszkać.

Jeżeli już mamy, lub uda nam się zbudować dobre relacje z organizacjami działającymi na terenie naszego sołectwa, to dbajmy o nie. Nie zapominajmy, aby publicznie podziękować organizacji za pomoc w przygotowaniu czy poprowadzeniu imprezy, warto też wręczyć pamiątkowy dyplom, przygotować dla osób zaangażowanych spotkanie podsumowujące imprezę, a także wspomnieć o współorganizatorach w trakcie wywiadu dla mediów. Te pozornie niewielkie gesty budują wśród organizacji dobrą markę sołectwa jako solidnego partnera, z którym warto współpracować.

Krzysztof Skrzypek

*sołtys Chłopskiej Woli, gmina Pysznica,
woj. podkarpackie*

SOŁTYS A RADA SOŁECKA

Na temat rady sołeckiej Ustawa o samorządzie gminnym z 1990 rok wspomina w jednym artykule.

„Art. 36. 1. Organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, a wykonawczym – sołtys. Działalność sołtysa wspomaga rada sołecka.

2. Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania”

Zapis ten jest podstawą powoływania takich

ciał w jednostkach pomocniczych gminy, jakimi są sołectwa. Zdarza się, nawet w statutach, rady sołeckie są określane mianem organów sołectwa, co jest sprzeczne z wolą ustawodawcy, który wyszczególnił tylko dwa organy (zebranie wiejskie i sołtys), a radzie sołeckiej przypisał jedynie charakter pomocniczy.

Tyle reguluje ustawa, dalej zaczyna się radosna twórczość autorów statutów poszczególnych sołectw, które z założenia powinny być konsultowane z mieszkańcami, opiniowane przez prawników i na końcu przyjmowane uchwałą Rady Gminy. Statutowe zakresy praw i obowiązków rady sołeckiej rozciągają się od skopiowanego zapisu w ustawie, po szczegółowe wymienienie – czasami kilkudziesięciu – punktów określających kompetencje i zasady funkcjonowania tegoż ciała. Bez względu na stopień statutowego uszczegółowienia roli i zadań rady w sołectwie, sami członkowie z prze-

Sołectwo Tluściec

wodniczącym i sołtysiem na czele, są reżyserami sposobu pracy i współpracy obydwu podmiotów. Oczywiście nie można tu wykraczać poza bariery określone w statucie, a tym bardziej w ustawie, kiedy na przykład członkowie rady uzurpują sobie prawo kontroli działalności sołtysa, stawiają mu zadania albo w inny sposób wchodzą w kompetencje zarezerwowane chociażby dla zebrania wiejskiego. Jednocześnie sołtys pod żadnym

pozorem nie może nakazać określonego zachowania radzie.

W zależności od regionu i panujących tam zwyczajów, bycie radnym wsi może wiązać się z prestiżem społecznym a czasami i innymi profitami. Zdarza się, że wybór sołtysa i rady sołeckiej przypomina wybory samorządowe, a kandydaci tworzą swoje komitety wyborcze. Wówczas wyłonionemu w tak zaciętej walce sołtysowi zależy, aby kandydaci z jego zaplecza weszli do rady sołeckiej. W innych miejscowościach funkcja radnego wsi jest bezpostaciowa, a członkowie takiego gremium z czasem zapominają, że taką rolę pełnią. Nie jest też rzadkością, że zapytany sołtys nie potrafi wymienić składu swojej rady. Niestety, zdarza się i tak, że bycie członkiem rady sołeckiej nie należy do przyjemności, szczególnie w środowiskach roszczeniowych, przesiąkniętych podejrzliwością i zawiścią. Tam przed takim „zaszczytem” każdy się broni, a na zebraniach wyborczych urządza się swoiste łapanki, by obsadzić minimalną liczbę członków rady. W wielu miejscowościach mieszkańcy wskazują kandydatów do rady sołeckiej w taki sposób, by swoich reprezentantów mieli mieszkańcy różnych regionów sołectwa (dzielnic, osiedli czy kolonii). Ma to uzasadnienie, bo dając sołtysowi lepsze rozeznanie i bieżący wpływ informacji, a jednocześnie zapewnia mieszkańcom swojego reprezentanta i rzecznika przy władzach wsi.

Za organizację pracy rady sołeckiej odpowiada bezpośrednio jej przewodniczący, jednak nie wyobrażalne jest, by ciało doradcze sołtysa funkcjonowało samo sobie, wszak przeczy to idei jego tworzenia. Wzorcowym zachowaniem jest wspólne (sołtysa i całej rady) opracowanie zasad współpracy, podział obowiązków i obszarów działania poszczególnych osób. Jeżeli członkowie rady sołeckiej są najbliższymi współpracownikami sołtysa, to logicznym staje się fakt, że przejmują oni część jego obowiązków np. opiekę nad częścią mienia sołeckiego, pomoc w nadzorowaniu prowadzonych na terenie wsi prac, rozpoznawanie potrzeb mieszkańców.

Aktywna i merytoryczna rada sołecka to skarb sołtysa. Zgodne i połączone siły obu podmiotów umożliwiają sprawne reagowanie na wszelkiego rodzaju potrzeby, przeciwdziałanie zagrożeniom i trafne planowanie dalszych działań. Rada skłócona z sołtysem lub wewnątrz a w szczególności, gdy podłożem sporu są podziały polityczne, ideologiczne lub religijne, nie ma racji bytu. Jako sołtys doświadczyłem takiej sytuacji i chociaż mając poparcie większości mieszkańców mogłem dalej sprawować swój mandat, stwierdziłem, że lepiej będzie się wycofać. Zrezygnowałem z funkcji sołtysa na rok przed końcem kadencji, aby uspokoić nastroje, by nie pogłębiać podziałów wśród mieszkańców. Teraz z perspektywy czasu mogę stwierdzić, że było to dobre posunięcie. Rok później bez problemu zostałem wybrany ponownie, moi oponenci z poprzedniego składu rady nie zdecydowali się kandydować. Do rady weszli nowi, z którymi współpraca ułożyła się wzorcowo. Teoretycznie sołtys może sprawować swoją funkcję samodzielnie, ale co to za sołtys? Pełną skuteczność w działaniu można osiągnąć pracując jedynie z zespołem.

Członkowie rad sołeckich nie otrzymują żadnych gratyfikacji za swoją pracę. Funkcje pełnią społecznie – wolontarystycznie. Aby współpraca sołtysa z radą sołecką była owocna, konieczne jest jej docenianie. Jeżeli udało się coś wspólnie zrobić, osiągnąć jakiś cel, to nawet w małej sprawie dziękujmy. Jeśli mamy ku temu okazję, róbmy to publicznie. Dobre słowo, skromny dyplom a nawet kartka świąteczna może sprawić, że twój współpracownik poczuje się zauważony i doceniony. Koszty niewielkie a korzyści będą wymierne.

Krzysztof Czesław Węgrzyniak,
*sołtys Tłuśca, gmina Międzyrzec Podlaski,
woj. lubelskie*

Internet w służbie sołectwa

Sołtysem zostaje się z potrzeby serca, bo rozum często podpowiada, iż nie warto dawać sobie o wiele więcej obowiązków,

często kosztem rodziny i wolnego czasu. Od jakiegoś czasu obserwuję, iż przedstawiciele swoich społeczności z większą odpowiedzialnością i zaangażowaniem podchodzą do swej roli. Sołtysami zostają coraz młodszy ludzie z zapałem, wizją i chęcią działania. To budujące, że społeczności wiejskie widzą potrzebę zmian i wymieniają „relikty”, które siłą przyzwyczajenia od lat piastowały funkcję sołtysa. Nie umniejszam ich roli, bo jest ona czasem bardzo duża, ale sołtys, który stosuje metody działania i komunikacji rodem z lat 80 XX wieku, wcześniej czy później zderzy się z współczesnymi wyzwaniem.

Gdy kilka lat temu rozpoczynałem swoją działalność sołtysa od założenia bloga, i strony na portalu społecznościowym często słyszałem od mieszkańców innych sołectw, że ich sołtys, to nawet e-maila nie ma, a co dopiero stronę. Moja odpowiedź była zawsze ta sama: to pomóżcie mu, sami załóżcie stronę, profil na portalu społecznościowym, czy skrzynkę pocztową. Pokażcie jakie to daje korzyści, a sołtys szybko się nauczy. Czasami to zadziałało, ale często sołtys nie został już wybrany na kolejną kadencję.

Po co nam ten cały Internet? Szczególnie w pracy sołtysa daje nam ogromne możliwości, takie jak:

- Transparentność,
- Kontakt,
- Informacja,
- Konsultacje społeczne,
- Dialog i wymiana doświadczeń,
- Promocja działań,
- Budowanie relacji.

Dzięki inicjatywie Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów powstała platforma, która skupia te wszystkie możliwości. Portal www.naszawioska.pl jest prosty w obsłudze i zapewnia wiele udogodnień (slajd). Warto już dziś zapoznać się z tą stroną.

Transparentność. Od pierwszych dni bycia sołtysiem chciałem aby wszelkie moje działania były przejrzyste dla jak największej liczby mieszkańców wsi. Uważam, że ludzie, którzy wybrali mnie do reprezentowania naszej wioski mają prawo wiedzieć co robię i z jakim

skutkiem. Dlatego też założyłem stronę internetową, bloga www.soltyswsi.pl, gdzie na bieżąco informuję o istotnych dla wsi działaniach. Dzięki temu mieszkańcy mają stały kontakt i dostęp do informacji, a dzięki temu mogą bezpośrednio wziąć udział w decydowaniu o swojej miejscowości.

Kontakt. Internet zapewnia wiele możliwości kontaktowania się. Jednakże nigdy nie należy zapominać o innych źródłach kontaktu, co w przypadku sołtysa jest raczej trudne z uwagi na charakter pracy (podatki, naki, zebrania). Ludzie w tym są najważniejsi, dlatego też każdy mieszkaniec Wiązownicy Kolonii ma wizytówkę sołtysa i komfort, że w każdej chwili może zadzwonić bądź napi-

Sołectwo Wiązownica-Kolonia

sać w ważnej dla siebie sprawie. Kiedy ponad dwa lata temu rozdałem swoje wizytówki i udostępniłem dane kontaktowe w Internecie nieco się obawiałem. Teraz już wiem, że bezpodstawnie. Nie lękajcie się i bądźcie otwarcy.

Informacja. Kluczowym zadaniem sołtysa jest dotarcie z informacją do mieszkańców swojej wioski i regionu. W moim przypadku jest to dość poważny problem, bowiem wieś podzielona jest na 8 przysiółków i rozciąga się na przestrzeni niemalże 1200 hektarów. Dotarcie z informacją do większości mieszkańców jest poważnym problemem, choćby z tego powodu, iż na tym terenie znajdują się tylko trzy tablice ogłoszeń. Oprócz rozwieszania

Sołectwo Wiązownica-Kolonia

ogłoszeń na płotach i drzewach, postawiłem na nowoczesne metody przekazu informacji, a mianowicie Internet. Kilka dni po wyborze na sołtysa założyłem bloga, który dotyczy bezpośrednio mojej działalności, a jednocześnie jest nośnikiem wszelkich, istotnych informacji. Odwiedzający stronę mogą zapoznać się z pismami, które składałem w sprawie naszej wsi, jak również z odpowiedziami w tym temacie. Zamieszczam tam ogłoszenia, projekty uchwał i relację z sesji Rady Miejskiej. To bardzo bogate źródło informacji o działaniach i planach sołtysa, ale ma także spore ograniczenia. Liczba osób, które na co dzień korzystają z Internetu w naszej wsi jest dość niska i zamyka się głównie wśród ludzi młodych. Mimo to, wychodzę z założenia, iż jeśli nawet dziennie odwiedzi mój blog 20 osób, to tak jakbym zrobił zebranie wiejskie dla takiej właśnie liczby mieszkańców wsi. Ci którzy organizują spotkania wiejskie wiedzą, że czasem trudno zebrać nawet te 20 osób. Z drugiej jednak strony bywają dni, że blog zainteresuje blisko tysiąc internautów.

Internet to także ogromne źródło informacji i inspiracji dla samego sołtysa, który moim zdaniem, powinien podlegać ciągłemu samokształceniu. W Nieporadniku pokazujemy strony oraz publikacje, które warto znać (<http://soltyswsi.pl/linki/>)

Konsultacje społeczne. We wsi planowana jest budowa placu zabaw i altany. Jakie

zabawki i urządzenia wybrać? Trzeba zapytać mieszkańców. Do tego służy strona internetowa, gdzie zostały wystawione pod konsultację plany. Zbieramy opinie, a potem przesyłamy je dalej. Internet i ankiety elektroniczne to także świetne narzędzie do konsultowania funduszu sołeckiego. Ze swojej listy życzeń wybieramy najczęściej powtarzające się inicjatywy, które następnie zostają poddane pod głosowanie zebrania wiejskiego.

Dialog i wymiana doświadczeń. Dialog z mieszkańcami jest fundamentem dobrej współpracy. Dialog musi wyprzedzać informacja, dzięki której rozmowa staje się efektywniejsza. Poza tym ludzie muszą mieć możliwość zajęcia stanowiska w kwestiach dotyczących ich miejscowości. Do tego idealnie nadaje się Internet, który generuje także negatywne zachowania. To jedno z zagrożeń, na które musimy być gotowi wchodząc do globalnej sieci. Internet, to także bogate źródło inspiracji, pomocy i wymiany doświadczeń. Społecznościowa strona Rzeczpospolita Sołecka <https://www.facebook.com/RzeczpospolitaSolecka/?fref=ts>, portal Nasza Wioska <http://naszawioska.pl/>, czy grupa na Fb Działamy dla wsi: <https://www.facebook.com/groups/421717614644866/?fref=ts> skupiają wiejskich aktywistów, którzy często szukają pomocy wśród innych lub dzielą się bogatym doświadczeniem. Warto rozmawiać i nade wszystko słuchać.

Promocja działań. Organizujecie od lat świetny festyn dla swoich mieszkańców. Rokrocznie bawi się setki osób, ale z każdym rokiem macie trudności w pozyskaniu pieniędzy i pomocy. Do tego służy promocja. Niech was zobaczą, usłyszą i jest duża szansa na większą pomoc. Po owocach poznać ich... Zgadza się, ale skoro te owoce są dobre, to warto się nimi podzielić i zaprosić do działania jak najwięcej osób. Prężnie działający sołtys i sołectwo, o którym mówią ogólnopolskie media, to przede wszystkim powód do dumy dla mieszkańców. Sami wiecie najlepiej, że duma i poczucie wyjątkowości spowodowanej pochodzeniem i miejscem za-

mieszkania, jest dość rzadkie w naszych środowiskach. Dlatego też tak ważna jest praca na rzecz zmiany. Poza tym dobrze wypromowany region generuje ruch turystyczny i przychody mieszkańców.

Budowanie relacji. Często słyszę od wielu ludzi, że u nas ciągle się coś dzieje, że czytają o naszych akcjach, że mamy super ludzi. Prawda jest taka, że w bardzo wielu miejscach coś się dzieje i są wspaniali ludzie. Niestety nigdy się tego nie dowiemy, bo o wielu rzeczy jest poza naszym zasięgiem informacyjnym. Po prostu nie ma tego w Internecie i garstka wtajemniczonych osób tylko wie o tak ciekawych inicjatywach. Słyszałem opinię od kilkunastu osób, że zaczynają dzień od wejścia na mojego bloga, to miłe, ale także wymaga ode mnie dużej odpowiedzialności i dyscypliny. To jest społeczność, to jest realne budowanie relacji. Najlepszym tego przykładem tego jest konkurs organizowany przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów Sołectw@ w sieci. Dzięki ogromnemu wsparciu wielu instytucji, organizacji i osób prywatnych skupionych wokół naszego sołectwa zdobyliśmy w ubiegłym roku tytuł najlepszej witryny wiejskiej w głosowaniu publiczności, a rok temu strona została wybrana jako najlepsza witryna wiejska w województwie świętokrzyskim. To jest realna społeczność, która wspiera nasze działania! Poza tym dzięki Internetowi można zwoływać ludzi do różnych akcji, jak choćby do sprzątania swojej wsi w dniu flagi. Inicjatywa Wyrwij Chwastą stała się tradycją i dzięki temu powiększa się grono młodych ludzi, dla których wygląd wsi ma znaczenia.

Na naszej fejsbukowej stronie mamy ludzi z całego świata, pokazują stronę swoim bliskim i z dumą opowiadają, że są z tej wsi. Internet jest jak nóż, który może posłużyć do krojenia chleba, ale może także zadać ból. To od nas zależy do jakich celów będziemy go wykorzystywać. Mimo wielu zagrożeń, które czyhają na nas w sieci, z tej drogi nie da się już zawrócić. Musimy być w ciągłym, fizycznym kontakcie z naszymi mieszkańcami, ale także bądźmy przygotowani na krytykę w Interne-

cie. Czasem Internet bywa bezlitosny, ale jeśli podjęliśmy ryzyko działania społecznego musimy być odważni idąc drogą zmian. Nie lękajcie się i serwujcie KU CHWALE SOŁECTWA

Jacek Piwowarski,

*sołtys Wiązownicy-Kolonii, gmina Staszów,
woj. świętokrzyskie*

Sołtys w tarapatkach...

Jak tego uniknąć?

Tylko ten nie popełnia błędów, kto nic nie robi. Autorstwo tego stwierdzenia przypisywane jest Napoleonowi Bonaparte, warto przypomnieć je sobie wtedy, gdy zdarzy nam się wpadka w działalności sołectkiej, bo skoro jeden z największych tego świata dał sobie prawo do błędu, to tym bardziej nam nie wypada załamywać rąk, gdy coś takiego się zdarzy. A zdarzyć może się wiele, bo wiele jest obszarów, w których może działać aktywny sołtys. Stres, emocje, pośpiech, robienie kilku rzeczy na raz, zwiększają ryzyko błędu. Nie będzie jednak w tej publikacji analizy przypadków sołtysów, którzy z takich, czy innych przyczyn znaleźli się w tarapatkach. Warto jednak przeanalizować najbardziej newralgiczne punkty, w których najłatwiej popełnić błąd, uchybić procedurze, czy złamać prawo, narażając się na kłopoty lub nawet konsekwencje prawne związane z odpowiedzialnością adekwatną do pełnionej funkcji. Podstawowym dokumentem wyznaczającym zadania sołtysa jest statut sołectwa, określa on tryb odwołania sołtysa i wskazuje powody, które mogą do tego doprowadzić. Warto zatem posiadać w dokumentacji sołectwa statut swojej wsi, a jego zapisy wziąć sobie do serca, by nasi oponenti, przeciwnicy i konkurenci nie mieli podstaw do skutecznego odwołania sołtysa w czasie trwania kadencji. Nie wdając się w szczegółową analizę statutów można stwierdzić, że podstawowym zadaniem sołtysa jest podejmowanie działań zmierzających do zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców wsi. Potrzeby te dotyczą stanu dróg, gospodarki wodno-ściekowej, ochro-

ny środowiska i gospodarki odpadami, estetyki wsi oraz edukacji, bezpieczeństwa, rekreacji, kultury i integracji. Mieszkańcy mogą jednak różnie interpretować hierarchię potrzeb, a czasem zdarza się nawet, że potrzeby jednych są sprzeczne z potrzebami innych. Dlatego zanim zajmiemy stanowisko i zabierzemy głos na forum gminy, skonsultujmy wszystkie kwestie z mieszkańcami na Zebraniu Wiejskim i wspólnie podejmiemy uchwałę o priorytetach, najpilniejszych potrzebach, planowanych działaniach i kierunkach rozwoju sołectwa. Pamiętajmy jednak, że jesteśmy zobowiązani prawomocną uchwałą Zebrania Wiejskiego i choćby była niezgodna z naszymi poglądami, powinniśmy ją wykonać. Kolejnym polem minowym dla niewprawionego sołtysa może być prowadzenie Zebrania Wiejskiego. Warto się do niego starannie przygotować już na etapie planowania. Należy bowiem zgodnie ze statutem sołectwa zachować stosowny termin obwieszczenia w miejscach do tego wyznaczonych, ogłaszając od razu dwa terminy spotkania w odstępie 15 minut, w przypadku braku wymaganej liczby obecnych w terminie pierwszym. Pamiętajmy także o odpowiednim porządku zebrania, który zawierać powinien otwarcie zebrania, stwierdzenie quorum oznaczającego prawomocność podejmowanych uchwał, wybór protokolanta, zatwierdzenie porządku zebrania, propozycje podejmowanych uchwał, dyskusję, wolne wnioski i zamknięcie zebrania. Poprawne przeprowadzenie Zebrania Wiejskiego potwierdza transparentność działań sołtysa, a sołectwu daje solidne podstawy do realizacji podjętych uchwał.

Kolejnym wyzwaniem dla sołtysa jest rzetelne przeprowadzenie procedury uchwalania wniosku dotyczącego wykorzystania funduszu sołectwa w sołectwie oraz późniejsza jego realizacja. Warto zatem już od momentu otrzymania z gminy informacji dotyczącej wysokości środków przypadających sołectwu w danym roku, rozpocząć nieformalne konsultacje dotyczące wykorzystania funduszu. Idealną sytuacją jest wypracowany wcze-

Sołectwo Opypy

śniej plan rozwoju sołectwa, który w dłuższej perspektywie wyznacza kierunki i wynikające z niego potrzeby wspólnoty. Nieodzowne jest co roku przypominanie mieszkańcom podstawowych założeń ustawy o funduszu sołectkim, szczególnie dotyczących osób uprawnionych do zgłaszania wniosków oraz warunków jakie powinien spełniać poprawnie wypełniony wniosek. Tylko poprawne przeprowadzenie całej procedury uchroni przed utratą funduszu sołectwa i ewentualnym zarzutem działania na szkodę sołectwa. Kolejnym ważnym aspektem działalności sołtysa są jego relacje z Radą Sołectką, Radą Gminy, wójtem/burmistrzem, pracownikami urzędu gminy, starostwa i jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy i powiatu. W kontaktach personalnych sołtys powinien wykazać jak największą ostrożność, takt i dyplomację. Warto wykorzystać wszystkie posiadane atuty, by dla swego sołectwa wynegocjować jak najwięcej. Czasem trzeba stosować taktikę lisa, a czasem lwa. Ważne, by wiedzieć kiedy, z kim i jak rozmawiać. Warto szukać sojuszników, bu-

dować koalicje i wspierać się wzajemnie. Doświadczenie uczy, że spory, kłótnie i konflikty prowadzą tylko do animozji i podziałów. Czasami lepiej zacisnąć zęby, by nie powiedzieć czegoś co spowoduje, że straci na tym przede wszystkim sołectwo. Pamiętajmy, że w jako sołtysi, w relacjach z organami gminy, powiatu, jednostkami organizacyjnymi, instytucjami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami reprezentujemy sołectwo, a nie siebie. Przychylność tych osób i podmiotów może mieć realny wpływ na rozwój naszego sołectwa.

Ostatnim newralgicznym miejscem działań sołtysa, o którym warto wspomnieć jest sfera internetowo-medialna ze szczególnym uwzględnieniem mediów społecznościowych. Sołectwa w różny sposób funkcjonują w sieci. Często fora internetowe, media społecznościowe, aż kipią od emocji, komentarzy i różnego rodzaju postów inspirowanych sprawami sołectwa. W Internecie łatwo się ukryć pod różnymi nickami i rozgrywać swoje strategie, łatwo zniszczyć autorytet, dobre imię, a nawet przyszłość i życie człowieka. Pamiętajmy jednak starą rzymską zasadę, że kto mieczem wojuje, od miecza ginie i w naszych działaniach nie zniżajmy się do poziomu internetowej kloaki. Nie uchroni nas to wprawdzie od medialnych ataków i napaści ze strony innych, daje jednak spokój sumienia jakże cenny w obecnych czasach. Tym wszystkim, którzy będąc sołtysami, radnymi, bywają celem napaści internetowych, doradzam spokój i dystans do czytanych treści. W żadnym wypadku nie należy ulegać emocjom i odpowiadać pięknym za nadobne. Jeżeli decydujemy się na odpowiedź to pokażmy klasę i w krótkim merytorycznym wpisie przedstawmy swoje racje ucinając w miarę możliwości temat. W przeciwnym razie wdając się w słowne pyskówki, tracimy autorytet i energię, którą moglibyśmy spożytkować na wiele pozytywnych działań. Pisząc o naszej obecności w sieci jako sołtysi i administratorzy stron www pamiętajmy przede wszystkim o prawach autorskich, podawaniu źródeł, z których pochodzą przytaczane przez nas

treści, posiadaniu zgody na publikację wizerunku pojedynczych osób oraz podpisywaniu zdjęć zgodnie z wolą ich autorów. Takie działania pozwolą uniknąć wielu nieprzyjemności i kłopotów wynikających z prawa autorskiego. Reasumując opisane powyżej, niektóre obszary działalności aktywnego sołtysa dają szansę dokonywania realnej zmiany jakości życia w sołectwie. Mogą jednak przy niesprzyjających okolicznościach, wrogim nastawieniu oponentów, zwykłym zbiegu okoliczności lub roztargnieniu i zabieganiu sołtysa stać się pułapką, z której trudno będzie wybrnąć. W takim przypadku pomocą służą nam eksperci, doświadczeni sołtysi skupieni w organizacjach sołeckich, takich jak Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów, czy liczne stowarzyszenia wojewódzkie z terenu całej Polski. Ich adresy i numery telefonów znajdują się w Poradniku Radnego i Sołtysa, corocznie wydawanym przez KSS. Każde ze stowarzyszeń posiada także stronę internetową, która zawiera dane kontaktowe. Jednak najbardziej merytoryczną i szybką pomoc uzyskamy w redakcji Gazety Sołeckiej – solecka@gazetasolecka.pl, która od ponad 20. lat wydawana jest przede wszystkim dla sołtysów. Warto zapytać w gminie o prenumeratę lub zapnumerować ją indywidualnie. Do redakcji można zadzwonić, napisać maila. Żadne pytanie sołtysa nie pozostanie bez odpowiedzi, a niektóre z nich zostaną opublikowane, by stać się wskazówką i gotowym rozwiązaniem dla innych. Bardzo często dziennikarze Gazety Sołeckiej wyruszają w teren, by wesprzeć sołtysów i sołectwa w ich zmaganiach o lepszą przyszłość polskiej wsi. Zatem Sołtysie, gdy masz problem, potrzebujesz pomocy, popełniłeś błąd lub tylko szukasz inspiracji i dobrych wzorców – skontaktuj się z nami, organizacje sołeckie nieustannie służą pomocą i wsparciem, szczególnie wtedy, gdy znajdziesz się w tarapatach...

Grażyna Jałgos-Dębska,

*Opypy, gmina Grodzisk Mazowiecki,
woj. mazowieckie,
prezesa Stowarzyszenia Sołtysi Mazowska,
członkini Zarządu Głównego Krajowego
Stowarzyszenia Sołtysów*

WARTO WIEDZIEĆ... WARTO ZNAĆ

*Publikacje o tematyce funduszu sołeckiego, wsi i poradniki sołtysa zebrane w sieci:
<http://soltyswsi.pl/linki/>*

Strony, które warto znać:

<http://witrynawiejska.org.pl/>

<http://www.gazetasolecka.pl/>

<http://kss.org.pl/glowna.html>

<http://www.funduszesoleckie.eu/>

http://soltys.frdl.szczecin.pl/FRDLSerwis/chapter_63160.asp

<http://www.dlaeuropy.pl/akademia-soltysa.html>

<http://www.konkurs.kss.org.pl/>

<http://naszawioska.pl/>

<http://www.efrwp.pl/>

<http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa/PROW-2014-2020>

<http://soltysimazowska.pl/index.php/aktualnosci>

<http://www.soltysi.pl>

Strony, które warto polubić i grupy do których należeć

*Rzeczpospolita Sólecka <https://www.facebook.com/RzeczpospolitaSolecka/?fref=ts>
Sołtysi Mazowska*

<https://www.facebook.com/groups/soltysimazowska>

Grupa Działamy dla wsi

<https://www.facebook.com/groups/421717614644866/?fref=ts>

Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów <https://www.facebook.com/krajowestowarzyszeniesolty->

Projekt okładki: Michał Obiedziński

Skład i łamanie: Michał Obiedziński

© Wiązownica-Kolonia 2016

NAMIARY DO NAS:

Grażyna Jałgos-Dębska -	jalgosdebska@gmail.com	506 152 734
Stanisław Baska	stachbas@poczta.onet.pl	607 560 016
Krzysztof Tworek	tworekrzysztof@gmail.com	669 011 121
Krzysztof Czesław Węgrzyniak	grwegrzyniak@op.pl	609 770 567
Krzysztof Skrzypek	kskr1@o2.pl	507 038 800
Jacek Piwowski	sołtyswsi@onet.pl	516 788 118

Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej "Dolina Kacanki"

Wiązownica Kolonia 90; 28-200 Staszów

KRS: 0000464319; REGON: 260701646; NIP: 8661734418

info@dolinakacanki.pl www.dolinakacanki.pl

Publikacja współfinansowana

*w ramach Funduszu Inicjatyw Absolwentek Programu Liderzy Polsko – Amerykańskiej
Fundacji Wolności realizowanego przez Fundację Szkoła Liderów*

**SZKOŁA
LIDERÓW**

**POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI**

LIDERZY PAFW

BY-NC-ND						
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	musisz zostawić go w oryginalnej postaci	nie możesz na nim zarabiać	i musisz oznaczyć autora oryginału

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska – Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych). Jest to najbardziej restrykcyjna z licencji.
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>